

Aansprakelijkheid binnen de Brede School bij aanbod van activiteiten in het primair en voortgezet onderwijs

1. Algemeen

In dit verkennend onderzoek worden de aansprakelijkheden binnen de Brede School bij aanbod van activiteiten in het primair en voortgezet onderwijs uiteengezet.

Niet alle vormen van onderwijs zijn in deze studie meegenomen. Bepaalde typen van onderwijs, zoals het educatie- en beroepsonderwijs, zijn zoals overeengekomen buiten beschouwing gelaten.

De opbouw is als volgt. Allereerst zal de aansprakelijkheid van het schoolbestuur aan bod komen, daarna volgen de aansprakelijkheden van de aanbieders van activiteiten, de ouders/wettelijke vertegenwoordigers van de leerlingen en de aansprakelijkheid van de gemeente Rotterdam. Vervolgens worden de wettelijke regelingen en de belangrijkste overwegingen van de rechter in dit kader uiteengezet. Het verzekeringstechnische aspect zal tot slot aan de conclusie voorafgaan.

2. Schoolbestuur

Zorgplicht

De rechtspersoon die een school in stand houdt (verder te noemen: schoolbestuur) heeft een bijzondere zorgplicht. De zorgplicht geldt ten aanzien van twee aspecten:

- A. de inrichting van het schoolgebouw en –terrein
- B. de hoedanigheid van toezichthouder

De zorgplicht brengt een verantwoordelijkheid met zich mee ten aanzien van de aan de zorg van het schoolbestuur toevertrouwde personen. Hierbij geldt de regel hoe jonger het kind, hoe meer zorg moet worden betracht.

Of een schoolbestuur uiteindelijk aansprakelijk is, hangt af van de vraag of de zorgplicht geschonden is.

A. Inrichting van het schoolgebouw en -terrein

Bij het eerste aspect van de zorgplicht 'de inrichting van het schoolgebouw en –terrein' kan een onderscheid gemaakt worden naar roerende zaken (bijvoorbeeld tafels en stoelen) en onroerende zaken (het schoolgebouw zelf). Bij beide vormen geldt dat het schoolbestuur (als bezitter of als degene die een bedrijf uitoefent¹) aansprakelijk kan worden gesteld indien de roerende of onroerende zaak gevaar voor personen of zaken oplevert, doordat zij niet voldoet aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden. Het gevaar moet zich daarbij wel verwezenlijkt hebben. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de bezitter en degene die een bedrijf uitoefent, omdat het schoolbestuur ook zaken kan lenen of huren. Bij huur voor bedrijfsmatig gebruik kan het schoolbestuur ook aansprakelijk worden gesteld, tenzij:

- het object het schoolgebouw zelf betreft;
- en het ontstaan van de schade niet met de uitoefening van het bedrijf in verband staat.

Daarnaast kan een schoolbestuur aansprakelijk worden gesteld op grond van onrechtmatige daad als in het schoolgebouw spullen liggen die er normaliter niet thuis horen en letsel bij een leerling veroorzaken.

Vb. Een kind botst tegen de ladder op die de conciërge heeft neergezet om slingers op te hangen. Door deze botsing loopt het kind een hoofdwond op. Het schoolbestuur is in dit geval aansprakelijk voor de geleden schade op grond van de onrechtmatige daad.

B. Toezichthouder

Op het schoolbestuur/leerkracht rust een zorgplicht ten aanzien van de gezondheid en veiligheid van leerlingen die aan zijn zorg zijn toevertrouwd en onder zijn toezicht staan.

De werkgever (schoolbestuur) is aansprakelijk voor de schade als gevolg van het tekortschieten in de zorgplicht door de leerkracht. Hetzelfde geldt ten aanzien van de door het schoolbestuur ingeschakelde vrijwilligers, ouders en uitzendkrachten.

Natuurlijk kan het zijn dat het kind iets heeft gedaan wat niet mag, waardoor het ongeluk (mede) is gebeurd. Er kan met andere woorden eigen schuld aanwezig zijn bij het kind. Hoe jonger het kind hoe minder snel dit echter door de rechter wordt aangenomen.

Schoolreisjes

Bij een schoolreisje draait het om de vraag of een leerling aan de zorg van het schoolbestuur is toevertrouwd. Zo ja, dan geldt ook op een schoolreisje de zorgplicht van het schoolbestuur. Als een kind echter een ander kind een duw geeft en hierdoor de bril van dat kind kapot is gegaan, geldt dat de ouders en/of de jongere hiervoor zelf aansprakelijk zijn.

¹ De rechter heeft in 2003 bepaald dat een school als bedrijf kan worden gezien.

Reizen van en naar school/stage

Schoolbesturen kunnen een ongevallenz verzekering afsluiten voor het reizen van de leerlingen van en naar de school of een stageplaats. Schoolbesturen zijn niet verplicht deze verzekering af te sluiten, de meeste schoolbesturen hebben echter veelal wel een dergelijke verzekering. Met betrekking tot leerlingen met een handicap valt het vervoer van en naar school in de meeste gevallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Bij vandalisme en onderlinge ruzie zijn - naar gelang de leeftijd van de jongere - de ouders en/of de jongere zelf aansprakelijk. In geval het openbaar vervoer niet deugdelijk is, bijvoorbeeld in geval van gebrekkig materiaal of als er schade door toedoen van het vervoer geleden wordt, is de vervoerder aansprakelijk, tenzij er sprake is van overmacht. Van overmacht kan sprake zijn als een passagier onterecht op de noodrem drukt. Niet de vervoerder, maar de passagier is dan voor de schade aansprakelijk.

3. Aanbieders van activiteiten

Er zijn twee mogelijkheden waarop een aanbieder aansprakelijk kan worden gesteld: op basis van een contractuele relatie en/of op basis van een onrechtmatige daad.

Vaak worden de contractuele relatie *en* de onrechtmatige daadsactie bij de rechter aan de vordering ten grondslag gelegd.

Contractuele aansprakelijkheid

Aanbieders

De vraag of een aanbieder van een activiteit aansprakelijk is als een jongere bijvoorbeeld tijdens een activiteit ongelukkig terechtkomt, hangt af van de vraag of de ouders/wettelijke verzorgers een contractuele relatie met de aanbieder hebben en er sprake is van een toerekenbare tekortkoming. Dit geldt ook als het kind geen leerling op de betreffende school is maar wel aan de activiteiten deelneemt. Soms is een contractuele relatie vrij eenvoudig aan te tonen, bijvoorbeeld als het schoolbestuur zelf de aanbieder van de activiteiten is. In andere gevallen kan van een dergelijke relatie sprake zijn als de ouders aan de aanbieder voor de geboden activiteiten betalen of zelf met de aanbieder een overeenkomst sluiten. Indien een contractuele relatie aanwezig is en er sprake is van een toerekenbare tekortkoming, kan de aanbieder voor de geleden schade aansprakelijk worden gesteld.

De aansprakelijkheid kan in de meeste gevallen door de aanbieder niet in de algemene voorwaarden (door middel van een exoneratie) worden uitgesloten.

Schoolbestuur

Als de contractuele relatie tussen de aanbieder en de ouders niet kan worden vastgesteld, omdat de ouders bijvoorbeeld aan het schoolbestuur voor de activiteiten betalen of omdat het schoolbestuur de contracten met de aanbieders sluit, dan is het schoolbestuur verantwoordelijk als de jongere door onvoldoende zorg van de aanbieder iets overkomt. Het schoolbestuur laat zich in dit geval namelijk bijstaan door derden en draagt de verantwoordelijkheid als de aanbieder zijn zorgplicht niet in acht neemt. Het schoolbestuur kan vervolgens wel proberen om de aansprakelijkheid door te schuiven naar de aanbieder. De ouders of de jongere hebben hier echter niets mee van doen.

Buiten contractuele aansprakelijkheid: onrechtmatige daad

Aanbieders

Mocht er geen sprake zijn van een contractuele relatie tussen de ouders en de aanbieder, dan moet de aanbieder er nog wel op bedacht zijn dat hij geconfronteerd kan worden met een rechtstreekse claim op grond van een onrechtmatige daadsactie. Er moet dan wel sprake zijn van een duidelijk verband tussen de onrechtmatige gedraging en de schade. Dit verband is veelal moeilijker aan te tonen indien sprake is van een nalaten door de aanbieder.

Schoolbestuur

Zoals al eerder beschreven is (onderdeel 2), kan ook het schoolbestuur op grond van de onrechtmatige daad aansprakelijk worden gesteld.

4. Ouders/wettelijke vertegenwoordigers en de leerling zelf

Als de jongere zelf door een onrechtmatige gedraging schade veroorzaakt aan een derde of aan zaken van een derde, dan zijn de ouders - naar gelang de leeftijd van het kind – voor deze schade wettelijk aansprakelijk. De leeftijd van de jongere is derhalve belangrijk.

Er zijn vier leeftijdscategorieën te onderscheiden:

Categorie 1: 0-14 jaar

Ouders zijn aansprakelijk voor de daden van hun kinderen tot 14 jaar. Dit wordt een risico-aansprakelijkheid genoemd.

Categorie 2: 14-15 jaar

Kinderen van 14 en 15 jaar kan men rechtstreeks aanspreken, maar daarnaast kunnen ook de ouders of wettelijke verzorgers nog aansprakelijk gesteld worden, tenzij de ouder niet kan worden verweten de gedraging van het kind niet te hebben belet.

Categorie 3: 16-18 jaar

Kinderen vanaf 16 jaar zijn volledig aansprakelijk te stellen. De ouders zijn pas in de tweede plaats aansprakelijk, bijvoorbeeld wanneer de ouders zelf een onrechtmatig handelen of nalaten verweten kan worden.

Categorie 4: 18 jaar en ouder

Bij jongeren van 18 jaar en ouder zijn de ouders niet meer aansprakelijk voor de schade of de schulden die zij maken.

5. Gemeente Rotterdam

Schoolgebouw

De dienst Jeugd, Onderwijs en Samenleving (afdeling Onderwijs Huisvesting) is eigenaar van een aantal schoolgebouwen. De vraag is of de dienst aansprakelijk kan worden gesteld als een leerling schade lijdt doordat het gebouw een gebrek heeft.

Bij de aansprakelijkheid van het schoolbestuur is naar voren gekomen, dat wanneer zij een pand huurt het schoolbestuur in principe aansprakelijk is, tenzij:

- het object het schoolgebouw zelf betreft;
- *en* het ontstaan van de schade niet met de uitoefening van het bedrijf in verband staat.

In de gemeente Rotterdam is echter veelal geen sprake van huur, maar wordt de constructie gehanteerd dat de schoolbesturen juridisch eigenaar van de schoolgebouwen zijn en de afdeling Onderwijs Huisvesting/gemeente Rotterdam economisch eigenaar. De schoolbesturen ontvangen al dan niet rechtstreeks gelden om de gebouwen te onderhouden. De verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de gebouwen ligt derhalve in eerste instantie bij de schoolbesturen. Zij zijn (als juridisch eigenaar) dan ook aansprakelijk als een kind schade oploopt door de gebrekkigheid van het gebouw.

Gebouw waar een gymzaal in zit en gymzaal

Voor wat betreft het onderhoud van het gebouw waar een gymzaal in zit, dient een onderscheid gemaakt te worden tussen:

- in pandige gymzalen
- niet in pandige gymzalen

Voor wat betreft de in pandige gymzalen geldt, dat zij onder het gebouw vallen en de schoolbesturen (indien zij juridisch eigenaar zijn) voor het onderhoud aansprakelijk zijn.

Met andere woorden, de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de gebouwen en dus ook de gymzaal ligt in eerste instantie bij de schoolbesturen. Zij zijn (als juridisch eigenaar) dan ook aansprakelijk als een kind schade oploopt door de gebrekkigheid van het gebouw.

Wordt de gymzaal door het schoolbestuur bijvoorbeeld verhuurd dan blijft zoals in paragraaf 2 reeds beschreven is, het schoolbestuur aansprakelijk indien:

- het object het schoolgebouw zelf betreft;
- *en* het ontstaan van de schade niet met de uitoefening van het bedrijf (dat de ruimte huurt) in verband staat.

Bij de niet inpandige gymzalen geldt, dat - wanneer de Dienst Sport en Recreatie/gemeente Rotterdam alleen eigenaar is en bovendien de gelden voor onderhoud ontvangt - de dienst verantwoordelijk is voor het onderhoud en uiteindelijk aansprakelijk is als het gebouw een gebrek heeft. Dit is veelal het geval in het primair onderwijs. In het voortgezet onderwijs komt ook de constructie juridische/economische eigenaar voor waardoor hetgeen hierboven reeds geschreven is, wederom van toepassing is.

6. Wettelijke regelingen

Er zijn verschillende wettelijke regelingen die van belang (kunnen) zijn voor de aansprakelijkheden binnen de Brede School.

Burgerlijk Wetboek (BW)

Van belang is met name boek 6 van het Burgerlijk Wetboek. In dit gedeelte van het wetboek komen de vereisten voor aansprakelijkheid aan bod. Onder meer wordt behandeld de aansprakelijkheid van kinderen, ouders, werknemers, opstallen en roerende zaken. Verder komt in boek 6 ook het onderwerp eigen schuld aan bod.

Daarnaast wordt in boek 3 van het Burgerlijk Wetboek aangegeven wanneer iemand als bezitter van een goed dient te worden aangemerkt.

Wet op het primair onderwijs (Wpo)

De Wet op het primair onderwijs heeft betrekking op kinderen in de leeftijd tussen 4 en 12 jaar (basisonderwijs). Artikel 44 Wpo biedt de mogelijkheid om ouders van de leerlingen ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van het schoolbestuur en het onderwijs te laten verrichten. Van belang hierbij is wel dat ouders daarbij zijn gehouden om de *aanwijzingen op te volgen* van de directeur en het overige onderwijzend personeel, die verantwoordelijk blijven voor de gang van zaken. Volgens artikel 45 Wpo is het schoolbestuur verplicht om leerlingen in de gelegenheid te stellen hun middagpauze op school door te brengen. De kosten voor deze kinderopvang komen voor rekening van de ouders.

Wel draagt het schoolbestuur er zorg voor dat degene, die is belast met het toezicht op de leerlingen, verzekerd is voor wettelijke aansprakelijkheid. In het geval van naschoolse opvang draagt het schoolbestuur zorg voor de organisatie, de kosten blijven eveneens voor de ouders van de betreffende leerlingen (bijvoorbeeld bij een dagarrangement).

Naschoolse opvang is een vorm van kinderopvang en valt zodoende onder de navolgende te bespreken Wet kinderopvang.

Wet kinderopvang

De activiteiten (behorende tot het dagarrangement) van de Brede School kunnen vallen onder de Wet kinderopvang. Deze wet geldt echter *niet* voor de opvang tussen de middag.

Wet gemeentelijke regelingen leerlingenvervoer

In de gemeentelijke verordening is het beleid vastgelegd ten aanzien van leerlingenvervoer. Het gaat om het beleid ten aanzien van het vervoer van leerlingen met een handicap van hun huis naar school en vice versa. In de meeste gevallen zorgt de gemeente voor een abonnement op het openbaar vervoer, of voor aangepast vervoer met bus of taxi. In de praktijk blijkt verder dat het per gemeente verschilt of er rekening wordt gehouden met naschoolse opvang. Deze naschoolse opvang kan namelijk extra reistijd en een extra overstap inhouden.

Wet op de expertisecentra

Deze wet maakt duidelijk waartoe het speciaal onderwijs is bestemd. Het is namelijk bestemd voor kinderen voor wie vaststaat dat overwegend een orthopedagogische en orthodidactische benadering aangewezen is. Daarnaast wordt aangegeven welke personen bevoegd zijn om speciaal onderwijs te geven. Met betrekking tot de verschillende onderwijssoorten worden vervolgens nog clusters van elkaar onderscheiden.

Wet op de leerlinggebondenfinanciering

Deze regeling wordt 'het rugzakje' genoemd. Met dit rugzakje kunnen de ouders van een kind met een handicap zelf bepalen binnen welke vorm van onderwijs (regulier of speciaal) zij extra zorg, in de zin van voorzieningen, willen realiseren. De benodigde voorzieningen worden (door middel van een indicatie) per handicap vastgesteld. Het geld dat voor de extra voorzieningen nodig is wordt vervolgens uit het rugzakje betaald en overgemaakt aan de desbetreffende school.

Wet op het voortgezet onderwijs (Wvo)

Het voortgezet onderwijs heeft betrekking op het onderwijs aan kinderen tussen de 12 en 18 jaar. In deze wet wordt een aantal zaken geregeld zoals bijvoorbeeld de bekostiging van het onderwijs. Verder bevat de wet algemene voorschriften voor de eerste twee leerjaren.

Arbeidsomstandighedenwet

De Arbeidsomstandighedenwet geeft aan dat het schoolbestuur de verplichting heeft om te zorgen voor de veiligheid, gezondheid en het welzijn van haar werknemers. Deze plicht geldt ook ten opzichte van leerlingen.

7. Jurisprudentie

Uit de rechtspraak blijkt dat hetgeen van een schoolbestuur mag worden verwacht, sterk afhangt van de specifieke situatie (te denken valt bijvoorbeeld aan de leeftijd en ontwikkeling van de leerlingen).²

Zoals mevrouw I. van der Putt-van Vessem in het boek over de aansprakelijkheid van schoolbesturen heeft beschreven, gelden ten aanzien van de zorgplicht van het schoolbestuur grofweg vier criteria - gebaseerd op de jurisprudentie over gevaarzetting - aan de hand waarvan kan worden getoetst:

1. de kenbaarheid van het gevaar;
2. of er sprake is van een dreiging van een ernstige schade;
3. of het mogelijk en noodzakelijk is om actie te ondernemen;
4. er moet een reële verhouding bestaan tussen de moeite en kosten van het ondernemen van actie enerzijds en het gevaar anderzijds.

Er dient dus te worden nagegaan of er door het schoolbestuur (leraar) aldus zorgvuldig is gehandeld of dat er juist is nagelaten om te handelen toen dit vereist was. Vanzelfsprekend houdt het voor een schoolbestuur niet in dat alle mogelijk gevaarzettende zaken verwijderd moeten worden of dat een schoolbestuur een leerling van minuut tot minuut moet volgen. De volgende twee uitspraken geven een goed beeld van de grenzen van de zorgvuldigheid.

Wanneer een schoolbestuur twee aangrenzende speelterreinen heeft, maar die (vanwege een muur of afscheiding) niet in één oogopslag tegelijkertijd onder toezicht gehouden kunnen worden, moeten er toch tenminste twee toezichthouders zijn (voor elk van beide speelterreinen één toezichthouder) zodat het gehele terrein te overzien is.

² Voor het onderdeel jurisprudentie is onder meer gebruik gemaakt van het boek *Aansprakelijkheid en scholen, waar liggen de grenzen?* (2007) van B. Pajmans & I. van der Putt-van Vessem.

Op het moment dat in een technieklokaal de ene helft van het lokaal is ingericht met lesbanken en het andere deel is uitgerust met machines, kan een glaswand die het lokaal 'scheidt' voldoende zijn voor toezicht door één (techniek)leraar. Stel, de leraar is in het gedeelte van de lesbanken, terwijl in het andere gedeelte van de klas kind A een ander kind B een duw geeft. Vervolgens valt kind B hierdoor en loopt schade op. Het schoolbestuur is dan niet direct aansprakelijk vanwege het tekortschieten in toezicht. De glaswand biedt de ruimte het geheel te overzien, daarbij komt het feit dat een leraar simpelweg niet steeds op elk (normaal begaafd) kind direct toezicht kan houden.

Het schoolbestuur dient zorg te dragen voor een goede organisatie van de normale gang van zaken. Wanneer bijvoorbeeld een les/activiteit wordt georganiseerd voor 58 leerlingen, terwijl er bij die les/activiteit maar 30 zitplaatsen zijn dan brengt dit gevaren met zich mee, omdat sommige leerlingen bijvoorbeeld op tafels zullen gaan zitten. Deze gevaarzettende situatie is simpel te voorkomen door te zorgen dat er voldoende stoelen zijn.

In het algemeen geldt dat de plicht van het schoolbestuur om toezicht te houden ter voorkoming van schade zwaarder wordt, naarmate de activiteit voor de leerling gevaarlijker is.

ondergeschikten

Het artikel dat gaat over de aansprakelijkheid van ondergeschikten is art. 6:170 BW.

Voor het schoolbestuur is het navolgende relevant. Uit het artikel volgt dat indien aan een derde schade wordt toegebracht door een fout van een ondergeschikte, degene in wiens dienst de ondergeschikte zijn werkzaamheden heeft verricht daarvoor aansprakelijk is. Zodoende geldt dit artikel dus voor werknemers die in dienst zijn van de school. Echter, getuige een aantal rechterlijke uitspraken, geldt het artikel in beginsel ook wanneer een organisatie gebruik maakt van personen die buiten dienstverband staan, zoals schoonmaakpersoneel en uitzendkrachten.

De aansprakelijkheid van het schoolbestuur voor gedragingen van een ondergeschikte kan in principe niet worden 'doorgeclaimd' op de desbetreffende persoon, tenzij van diens zijde sprake is van *opzet* of *bewuste roekeloosheid* (Zie HR 20 september 1996, NJ 1997, 198 en HR 11 september 1998, NJ 1998, 870).

niet-ondergeschikten

Het artikel dat gaat over de aansprakelijkheid van niet-ondergeschikten is art. 6:171 BW.

Zoals hierboven al is beschreven vallen vrijwilligers in beginsel eerder onder art. 6:170 BW. Op het moment dat dit niet het geval is komt art. 6:171 BW aan de orde.

Omtrent gevallen van schade veroorzaakt door niet-ondersgeschikten met betrekking tot schoolbesturen, is voor zover ons bekend geen jurisprudentie beschikbaar. Dit gegeven lijkt te bevestigen dat in de meeste gevallen dergelijke vrijwilligers onder de verzekering van het schoolbestuur (dienen te) vallen. Zie ook het al eerder vermelde in paragraaf 2 onder Toezichthouder.

8. Verzekering

Schoolbestuur

De aansprakelijkheid van het schoolbestuur reikt door de bijzondere zorgplicht ver. Schoolbesturen hebben hiervoor een aansprakelijkheidsverzekering. Het aanbieden van activiteiten maakt dat deze aansprakelijkheid echter nog verder uitgebreid kan worden.

Aanbieders

Afhankelijk van de omstandigheden is dan weer het schoolbestuur dan weer de aanbieder aansprakelijk. Dit maakt dat het schoolbestuur en de aanbieder tegen dezelfde aansprakelijkheid verzekerd moeten zijn.

Schoolbestuur en aanbieders

Er is sprake van een dubbele verzekering. Om dit te voorkomen is het aan te bevelen om tot een zogenaamde Paraplu-dekking te komen. Als voorbeeld kan de Constructie All Risk-verzekering - zoals die in de bouw wordt gehanteerd - worden genomen. Dit is een verzekering die aan alle partijen dekking biedt tegen schade die is ontstaan tijdens de uitvoering van een bouwproject. De participanten vallen derhalve allemaal onder dezelfde verzekering. De kosten zijn hierdoor lager, omdat dubbel verzekeren wordt voorkomen.

9. Conclusie

Schoolbesturen hebben een bijzondere zorgplicht. Als deze zorgplicht geschonden wordt kan het schoolbestuur voor de ontstane schade aansprakelijk worden gesteld. Er zijn een aantal uitzonderingen op de aansprakelijkheid van het schoolbestuur:

1. Het schoolbestuur is in beginsel niet aansprakelijk als een jongere door een onrechtmatige gedraging schade toebrengt aan een derde of zaken van een derde. De ouders/wettelijke vertegenwoordigers en/of de jongere zijn dan aansprakelijk.
2. Het schoolbestuur kan bij huur van een schoolgebouw voor bedrijfsmatig gebruik niet aansprakelijk worden gesteld indien het object het schoolgebouw zelf betreft *en* het ontstaan van de schade niet met de uitoefening van het bedrijf in verband staat. De bezitter van het pand is in dit geval aansprakelijk. (In de gemeente Rotterdam geldt echter veelal de constructie juridische/economische eigenaar.)

Het aanbieden van activiteiten op scholen maakt dat de aansprakelijkheid van het schoolbestuur in sommige gevallen verder uitgebreid wordt. Wanneer namelijk tussen de aanbieder en de ouders geen contractuele relatie kan worden vastgesteld, omdat de ouders bijvoorbeeld aan het schoolbestuur voor de activiteiten betalen of omdat het schoolbestuur de contracten met de aanbieders sluit, dan is het schoolbestuur verantwoordelijk als de jongere door onvoldoende zorg van de aanbieder iets overkomt. Daarnaast is tevens een actie op grond van een onrechtmatige daad mogelijk. Ook de aanbieders kunnen op grond van een contractuele relatie of op grond van een onrechtmatige daad geconfronteerd worden met een mogelijke aansprakelijkheidsactie.

Het schoolbestuur en de aanbieders dienen derhalve beiden tegen deze aansprakelijkheid verzekerd te zijn. Hierdoor bestaat het gevaar van dubbel verzekeren. Het is dan ook aan te bevelen dat een paraplu-dekking in het leven wordt geroepen, waardoor alle participanten onder dezelfde verzekering vallen en de kosten gedrukt worden.

10. Literatuur

Giesen, I., *Toezicht en aansprakelijkheid, Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de rechtvaardiging voor de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad van toezichthouders ten opzichte van derden*, Deventer: Kluwer 2005.

Heeringa, N. & E. Hermans, *Het bos door de bomen, Een overzicht van regelingen ten behoeve van leerlingen met een handicap in het onderwijs*, Utrecht: NIZW 2002.

Oberon, *De Brede school in het voortgezet onderwijs*, Utrecht: Oberon 2003.

Onderwijsraad, *Een vlechtwerk van opvang en onderwijs, Advies*, Den Haag: Onderwijsraad 2006.

Paijmans, B. & I. van der Putt-van Vessem, *Aansprakelijkheid en scholen, waar liggen de grenzen?*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2007.

Spier, J. e.a., *Verbindenissen uit de wet en schadevergoeding*, Deventer: Kluwer 2006.

Vlaardingerbroek, P. e.a., *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer: Kluwer 2004.

Universiteit van Tilburg
Centrum voor Aansprakelijkheidsrecht

Tilburg, 8 oktober 2007

Mw. mr. dr. M.F.M. van den Berg
R.A.J. Buijssen